

А. П. Романченко,

*д-р філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
професор кафедри української мови;*

В. А. Каназирська,

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
магістерка кафедри української мови*

ГОВІРКОВА ЛЕКСИКА ПІВДЕННОЇ БЕССАРАБІЇ І СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено порівняльний аналіз лексики говірки с. Плахтіївка Саратського району Одеської області та сучасної української літературної мови, проведено паралелі як на фонетичному, так і на лексичному рівнях. Визначено розбіжності говіркової лексики й літературної норми.

Ключові слова: говірка, діалект, сучасна українська мова, номінація, одяг, аксесуар.

Постановка наукової проблеми. Степовий говір студіювали В. М. Баденкова, О. М. Вікторіна, П. Ю. Гриценко, Т. В. Громко, В. П. Дроздовський, Н. Б. Клименко, А. О. Колесников, А. М. Муқан, В. М. Пачева, Г. Ф. Пелих, С. П. Самійленко, Т. Г. Шевченко та ін. Західностепові говірки вказаного говору ввійшли в коло наукових зацікавлень П. Ю. Гриценка, Т. В. Громко, В. П. Дроздовського, Ф. Т. Жилка, А. О. Колесникова, В. М. Пачевої, Г. Ф. Пелих, С. С. Поліщук, Т. Г. Шевченка тощо. Вивчення ж діалектної лексики південних районів території Дністра та Дунаю й нині є актуальним для сучасної діалектології, оскільки ця територія є ареалом пізнього формування зі складними різноспрямованими й різночасовими міждіалектними та міжмовними взаємовпливами.

Аналіз досліджень із проблеми. Розбіжності у вимові та значенні говіркової лексики в порівнянні з літературною мовою завжди привертало увагу багатьох мовознавців, які вивчали ту чи ту лексику. П. Ю. Гриценко досліджує теоретичні проблеми ареального варіювання української лексики й виявляє, що динаміка лексичного складу українських говорів є результатом міжмовної взаємодії. Очевидною є різна часова та просторова глибина запозичень, наявність різночасових впливів на українські говори [5, с. 217]. В. П. Дроздовський визначає загальні риси й відмінності в лексиці південнобессарабських говірок і загальнонародної української мови. Для порівняння використовуються матеріали слов'янських, романських та тюрко-татарських мов. Розглянутий у роботі лексичний корпус свідчить про те, що більшість діалектизмів утворено від загальновідомих в українській мові коренів і за допомогою загальноновживаних суфіксів та префіксів. Основа лексики говірок Бессарабського Примор'я загальнонародна [6, с. 22–25]. А. О. Колесников наголошує, що актуальною проблемою сучасної діалектології є системне дослідження лексики Південної Бессарабії на підставі єдиних методологічних засад говірок мов цього поліетнічного регіону й українських говірок. У регіоні компактно оселилися вихідці з різних місцевостей України. Це зумовило те, що на цій території, окрім широко представленого в полі- й монодіалектному вигляді південно-східного наріччя, є монодіалектні «мозаїчні вкраплення говірок південно-західного або рідше – північного діалектного типу» [7, с. 95]. Н. Б. Клименко переконана, що аналіз лексики одягу

східностепових говірок дає змогу визначити досліджувані говірки як такі, що утворилися переважно на основі південно-східного діалектного типу, хоч у деяких говірках спорадично виявляються риси південно-західного й північного діалектних типів. Уплив південно-західних говорів переважно відчутний у лексичному репертуарі тематичної групи назв одягу. Про це свідчить функціонування в окремих східностепових говірках репрезентантів семем: ‘старий одяг (загальна назва)’ – *‘цур’яа*, пор. бойк. *‘цур’а*: 1) ‘лахміття’, 2) ‘одяг’; ‘накидка на голову від холоду і дощу’ – *‘капка*, пор. закарп. *‘кана* ‘відлога в довгій і широкій свиті-бурці, що одягається на кожух’, ‘чоловічий шкіряний пояс зпряжкою’ – *‘нас*, пор. бойк. *‘нас* ‘пояс’. Географічне розташування передбачає відбиття в аналізованих говірках не лише результатів міждіалектного, але й міжмовного контактування, що сприяло формуванню значної фонетичної варіативності лексики одягу. Лексична реалізація деяких семем налічує кілька фонетичних або словотвірних варіантів: ‘чоловічий шкіряний пояс з пряжкою’ – *‘рем’ін’*, *‘ри^ем’ін’*, *‘ри^ел’ін’*; ‘одяг для немовлят у вигляді штанців зі шлейками й панчішками’ – *‘поўзун’ки*, *‘паўзун’ки*, *‘ползун’ки*, *‘палзун’ки*; ‘матеріал, який пришивають зі споду одягу’ – *‘п’ідкладка*, *‘подкладка*; ‘частина одягу, що облягає шию’ – *‘ворот’ник*, *‘ворот’н’ік* [8, с. 223-224]. Останнім часом назви одягу також ставали об’єктом пильної уваги Г. Г. Березовської [1; 2], О. Я. Гавадзин [4], Т. Б. Бобер [3], О. Новіцької [9]. Ми зосередимося на спільних та відмінних рисах, зібраної нами говіркової лексики на позначення одягу й аксесуарів у с. Плахтіївка Саратського р-ну Одеської області, провівши паралелі із сучасною українською літературною мовою (далі СУМ).

Метою пропонованої статті є порівняння назв одягу й аксесуарів у говірці Плахтіївки Одеської області та сучасній українській літературній мові. **Об’єктом** дослідження обрано діалектні назви одягу та аксесуарів, а **предметом** – фонетичні й семантичні характеристики вказаної лексики. У процесі вивчення говіркової лексики прислужилися *описовий метод* (для характеристики назв одягу та аксесуарів), *компонентний аналіз* (для встановлення семантики досліджуваної лексики), *зіставний метод* (для виявлення спільного й відмінного в говірці та сучасній українській мові). **Джерельну базу дослідження** становлять польові записи говіркового мовлення, здійснені 2018 р. за спеціально укладеним питальником. Для порівняння аналізованих назв із літературною нормою використано словник української мови в 11 томах [10]. **Теоретична цінність** отриманих результатів полягає в систематизації спільного й розбіжного у фонетичному й семантичному аспектах, а **практичне значення** – у потенційному використанні результатів у курсі діалектології й лексикології та в лексикографічній практиці.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні описано чотири лексико-семантичні групи (ЛСГ): «Найменування чоловічого одягу», «Найменування жіночого одягу», «Найменування чоловічих аксесуарів», «Найменування жіночих аксесуарів». ЛСГ «Найменування чоловічого одягу» охоплює такі номінації, як *‘чоловічий костюм*, *‘сіряк*, *‘фуфайка*, *‘каптан*. У СУМ найменування *‘чолов’ічий кост’ум* поширене зі значенням ‘комплект верхнього одягу, який складається з піджака і штанів’ [10, IV, с. 308]. Таке саме значення реалізується і у с. Плахтіївка у словосполученні *‘чолов’ічий куст’ум* (фонетичний варіант – *‘кост’ум*), а також – у словах *‘т’вин’чик і’шта’ни*, поєднаних сурядним зв’язком, де *‘т’вин’чик* – ‘піджак’. Інформанти кажуть, що *‘ран’ше не нази’вали ко’с’т’ум / нази’вали т’вин’чик і’шта’ни / т’вин’чик це п’і’зак / і’шта’ни по’шила і’т’вин’чик’* (В. П. Рубаха).

Лексема *‘с’ір’ак* у СУМ є реалізацією семемі ‘старовинний верхній довгополий одяг із грубого сукна’ [10, IX, с. 232]. Те саме значення реалізується в словах *‘с’ір’ак*, *‘с’и’р’ак*, *‘чик’мен*, *‘полу’шуба*, поширених у говірці с. Плахтіївка. Інформанти згадують, що *‘ше ка’зали на’н’ого чик’мен ота’кий йак ото сол’дати но’сили / ‘ран’че*

ши^нел'абу^ла» (В. І. Небога); «це йак полу^шуба» (М. В. Небога); «ну^ййак о^то / попрост'ін'ку пошитий / в'ідлога / рукава / пола» (П. В. Саламаха); «во^ни ни^езаст'ібалис'а над'івалис'а / так'і рука^у реглан / знай^у у^д'іда бу^у та^кий с'ірий здо^ровий / во^ни не обо^уйас'ково син'ого кол'ору / бу^у і^чорний і^корични^евий але з^валис'а с'ір'аки» (Л. С. Саламаха).

Номінація фу^файка в СУМ має значення 'тепла плетена, вовняна або байкова сорочка чи безрукавка', 'стьобана куртка на ваті' [10, X, с. 658]. Семема 'стьобана куртка на ваті' має фонетичні варіанти: ку^файка й ну^файка. Мешканці досліджуваного села кажуть: «ку^файка // то іс'ц'ого шилос'а / іс'ну' си^у / ота^кий п'лотний матир'іал бу^у // хто хот'і^у ^укого була шерс'т' та іс'шерс'т'і / і^тод'і строчили ку^файки / ку^файки це йак куртки були і дл'а роб'оти і дл'а чо^го / (М. П. Стариш).

Найменування кап'тан у СУМ відоме зі значенням 'старовинний чоловічий верхній одяг з довгими полами' [10, IV, с. 97]. Семема 'жупан, рід верхнього чоловічого і жіночого одягу' є реалізацією слів каф'тан, кап'тан (заст.) у с. Плахтіївка. Інформанти уточнюють, що «це чоло^в'ічий / то^же та^кий ко^роткий / були да^же та^кот до^уген'ки / напо^доб'ї йак ку^файка / теплий мус'кий од'ах // (Г. М. Пономаренко); ну тут на^шит'і кар^мани отут на^шите / зеленого цв'ету і^разного / каф'тан називайе^ц'а // (М. В. Небога); і ба^гат'і і^б'ідн'і но^сили / це верхн'ї од'аг» (О. Ф. Власенко).

ЛСГ «Найменування жіночого одягу» охоплює такі лексеми: блузка, спідниця, фартух, плахта. У СУМ лексема блузка є реалізацією семема 'легкий (до пояса) жіночий одяг' [10, I, с. 203]. Мешканці с. Плахтіївка цей жіночий одяг називають по-різному: блуска, блузочка, кофта, кофточка, коф'тина, кохточка. Інформанти уточнюють: «блуска це та^ка нар'адна ^унас а^так коф'тина» (Л. О. Жебко); «кофточка це стар'і ше л'уди кажут' / а^ш'ас ^уже наше покол'ін'а називайут' блуска / ран'ше во^ни ж не^готов'і були а^шили та і ка^зали кофта п'росто» (В. А. Пономаренко); «ран'ше звалас' кохточка а^ш'ас блуска» (В. П. Рубаха).

Номінація сп'ідниц'а в СУМ реалізує значення 'жіночий одяг, що покриває фігуру від талії донизу' [10, IX, с. 523]. У говірці Плахтіївки семема 'зшитий жіночий поясний одяг' реалізується в лексемі йупка. Мешканці села вважають, що «сп'ідниц'а це по^старому / а^лми йупка кажим» (М. П. Стариш). Водночас інформанти виокремлюють теплу сп'ідниц'у, яку називають по-різному: пухова сп'ідниц'а, тепла йупка, фанел'ка, фанел'а, йупка п'іт'низом. Носії говірки згадують ще й таку інформацію: «були йупки п'іт'низом стар'і / сп'ідниц'а була зверху» (М. П. Стариш).

Найменування фартух у СУМ функціює зі значенням 'передня частина поясного жіночого одягу, у вигляді шматка тканини певного фасону, який одягають спереду на спідницю, щоб запобігти їй забрудненню' [10, X, с. 556]. Також у досліджуваній говірці фіксуємо слова фартушок (зменш.-пестл форма до фартух), по^передник і на^грудник. Господині зауважують: «фартушок ми од'агаємо / коли го^туємо с'т'істом / коли пра^ц'уємо на ви^ликден' / ми од'івайемо обо^уйас'ково фартушок чистен'кий» (Л. О. Жебко).

Опишемо слово плахта, яке в СУМ має значення 'давній жіночий одяг типу спідниці у вигляді двох зшитих до половини полотнищ переважно вовняної картатої тканини' [10, VI, с. 571]. Ця семема реалізується в лексемі плахта. Призначення плахти носії говірки визначають по-різному: «це ку^сок та^койі т'кан'і то^ус'тойі / пи^рини з^них шили / на подушки брали / л'уди шили с^плахти да^же пла^т'а» (В. І. Небога); В. А. Пономаренко звертає увагу на те, що «от слова плахта п'ішло слово плах'т'ійука / плахта / це передник йа^кийс' там бу^у / і^так йак ходили б'іл'ше л'уди ^ун'ому стар'і / то в'ід ц'ого п'ішла назва / в'ід од'агу п'ішла назва села».

До ЛСГ «Найменування чоловічих аксесуарів» уналежнюємо такі лексеми, як *капелюх, кози́рок, шапка-вушанка, очкур, ремінь, пряжка*. У СУМ номінація *капелюх* має фонетичний варіант *капи^{el}л'ух* і функціює зі значенням ‘жіночий або чоловічий головний убір із фетру, соломи тощо’, у розм. ст. ‘те саме, що капелюха’ [10, IV, с. 92]. У говірці це найменування реалізує значення ‘чоловічий фетровий головний убір із широкими полями’, називають його по-різному: *капи^{el}л'ух* (фонетичні варіанти – *капи^lл'ух, капе^lл'ух*), *капи^lлушок, шл'ана, брил', брил' солом'яний*. Інформанти деталізують: «*шили іс ма^tтер'її / от так от при^ишите і од^ввернуте / дл'а д'їтеї л'ітом шили капи^lлушки / спли^{el}ли при^mерно / ран'іше їжито то їого на^вир'їють / ви^dоргуйут' / і по^tтом начи^найут' с^cери^{el}динки / а по^tтом їже ї зави^{ep}тайут' / то ї буде брил' солом'яний*» (М. В. Небога).

Лексема *кози́рок* у СУМ має фонетичну форму *кози́рок* і реалізує значення ‘щиток головного убору, що нависає над лобом’ [10, IV, с. 212]. Опитувані вимовляють назву цього аксесуара, як *кози́рок* та *кози́р'ок*). Це саме слово в описаній говірці реалізує і значення ‘дашок; піддашшя’. Інформанти пояснюють: «*ну кози́р'ок це ш^и коло к'епки*» (О. Ф. Власенко); *б'їла дверей ї хат'ї теш їе кози́р'ок / пери^{ed} їходом ї хату // да / шоп во^dа с'т'їкала ч'їн л'айут'* (Л. М. Оснач).

У говірці с. Плахтіївка лексема *шапка-вушанка* реалізує семему ‘шапка з невідкладними навушниками – «вухами»’. Указане значення реалізується у фонетичних варіаціях – *шапка-вушанка* [фонетичний варіант – *шапка-ушанка*], *вушанка* [фонетичний варіант – *ушанка*], *шапка* та *роз'аваїка*. Мешканці досліджуваного села інформують: «*зауїязуйут' отут от / уха отпус^скайут' / і тоді от роз'аваїки і вушанки називайут'* (В. І. Небога); «*дейак'ї кажут' шапка-ушанка / а ї нас у си^{el}л'ї кажут' шапка*» (Л. С. Саламаха).

Схарактеризуємо найменування *очкур*, яке в СУМ фонетично має форму *очкур* і значення ‘пояс або шнур, яким стягують штани або шаровари для підтримання їх’ [10, V, с. 834]. Цей аксесуар мешканці с. Плахтіївка називають по-різному: *пойас*, зменш.-пестл. – *пойасок*; *ч'їн зур*, або *ч'їн зюра*; *очкур*, або *учкур*; *шнурок*. Представники старшого покоління пояснюють відтінки в значенні вказаних слів: «*це би^{es} пойаса / та^k'ї к'ругл'ї / їак шнур^kи за^tагували / і н'їтпи^{el}резували / да / н'їтїї заїс'а уч^kуром* (М. П. Стариш), «*ну / поⁿ'атно ми ста^рраїемос'а ка^зати пойас а їзагал'ї пойасок*» (Л. О. Жебко), «*на воїєних ч'їн зюра*» (В. І. Небога).

СУМ репрезентує визначення номінації *рем'їн'* – ‘широкий шкіряний пояс’. У говірці населеного пункту семема ‘довга смуга для підперізування одягу в стані’ реалізується в лексемах *шнурок, пойас*, зменш.-пестл. – *пойасок, рем'їн'*. Мешканці досліджуваного села зауважують: «*були шⁱ ремн'ї отк'ї / тоді воⁿи були настойаш'її то^варн'ї / пойас / рем'їн' воⁿо одне ї те самі^e» (М. П. Стариш), «*багато вар'їант'її ї ж'їночїї ї чоло^v'їчїї / і до б'р'ук ідо н'лат'а*» (Л. С. Саламаха).*

Опишемо номінацію *пр'ажка*, що в СУМ реалізує значення ‘застібка, яка скріплює кінці ремня, пояса’ [10, VIII, с. 502]. У мовленні інформантів указане значення реалізується в словах *бр'ажка* [фонетичні варіанти – *бр'ашка, пр'ашка*] і *бл'аха*. Мешканці уточнюють: «*бр'ажка називали / ну це ш'ас їже бл'аха називайут'*» (В. А. Пономаренко); */ це молод' так каже а с'тарше по^kол'їн'а каже бр'ажка*» (Л. С. Саламаха).

ЛСГ «Найменування жіночих аксесуарів» складається з лексем: *хустина, очіпок, пацьорки, рукавиця*. У СУМ лексема *хустина* реалізує семему ‘шматок тканини, який пов'язують на голову’ [10, XI, с. 175]. Мешканці цього села називають аксесуар по-різному: *хустка*, зменш.-пестл. – *хустинка, платок* або *ко^sсинка*. Інформанти порівнюють назви, пояснюючи відтінки у значенні: «*платок це о^s'о платок / а ко^sсинка це три^kутничком*» (Л. М. Оснач). Водночас носії говірки виокремлюють

теплу хустину, яку називають: *кадрел'ка*, зменш.-пестл. – *кадрел'очка*, *кадрилінка*, а також – *пуховий платок*, *теплий платок*, *тоус'тий платок*. Нам пояснили: «*кадрел'ка / то теплий шист'аний платок*» (Л. М. Оснач).

Заналізуємо лексему *о'ч'інок*, значення якої представлено в СУМ – ‘давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки’ [10, V, с. 833]. Це значення в говірці є реалізацією слів *о'ч'інок* [фонетичний варіант – *о'чипок*] і *чепчик*. Заміжні жінки пригадують, що *о'ч'інок* – «*даўн'ій ж'іночий од'аг на'голову*» (Л. В. Кошельник). Призначення цього аксесуара: «*ну на'голову над'івайе ота'ке 'кругле / на ро'зинки соби'райеца і 'волос не'висит'*» (М. В. Небога); «*ста'р'і ба'би о'ч'інки над'івали і с'пали ў'н'ом / з'і'мої воп'и'е не'скидали / о'це називалос' о'ч'інок / с'ма'тер'ійі обикно'веной / то'нен'коїі 'шили*» (М. П. Стариш).

У СУМ номінація *па'ц'орки* має значення ‘намисто’, ‘мотузки, нитки, шнурки, пасма’ [10, VI, с. 103]. В описаній західностеповій говірці указана лексема реалізує семіми ‘бахрома на краях хустки, скатерки тощо’ та ‘незаплетені або погані маленькі коси’. Мешканці села наводять контексти функціонування лексеми *па'ц'орки*: «*кажут' п'ідби'ри сво'їй па'ц'орки / ви'сит' там чи 'волос чи шо*» (Н. Д. Ніколенко), «*йаки'о одрос'таїе волос'а і 'л'ізе 'м'іжи 'оч'і / 'мама ўс'е'гда ка'зала при'ми т'і па'ц'орки сво'їй шоб не ў'оч'і 'л'ізли / так називали па'ц'орки / ім'ено на лице шчо зви'сали / ни'е на 'шиий / а на лице*» (Л. С. Саламаха).

Найменування *рука'вица* в СУМ є реалізацією двох семіми: ‘виріб з цупкої теплої тканини, шкіри з відділенням (для великого пальця), який надівають на кисть руки у холод або для роботи’ і ‘металевий футляр, який надівав рицар на руку під час бою’ [10, VIII, с. 905]. У говірці Плахтіївки лексема *рука'вица* [зменш.-пестл.– *рука'вичка*], а також слово *пер'чатка* [фонетичний варіант – *п'єр'чатка*] реалізують семіму ‘виріб з будь-якої тканини з відділенням для великого пальця, що надівають на кисть руки у холод або для роботи’.

Висновки та перспективи. Заналізувавши найменування на позначення одягу та аксесуарів у говірці с. Плахтіївка Саратського р-ну Одеської обл., переконуємося у багатстві фонетичних варіантів та значень лексем, що підтверджує полінаціональність і колоритність досліджуваної нами території. На фонетичному та лексичному рівнях спостерігаємо значну кількість слів, відмінних від сучасної української мови. Більшість значень збігаються із тими, що зафіксовані в літературній мові, однак наявні й певні розбіжності. Отже, зазначена говіркова лексика є цінною для розширення емпіричної бази української діалектології. Перспективи дослідження вбачаємо у зіставленні говіркової лексики інших лексико-семантичних груп.

Література

1. Березовська Г. Г. Номінації одягу, утворені від власних назв, у говірках Східного Поділля. *Філологічний часопис*. 2016. № 2 (8). С. 9-17.
2. Березовська Г. Г. Структурна організація та географія назв одягу і прикрас у східноподільських говірках : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. 22 с.
3. Бобер Т. Б. Лексика одягу, взуття та прикрас як об'єкт наукового вивчення. *Мовознавчий вісник*. 2019. Вип. 27. С. 109-116.
4. Гавадзин О. Я. Назви одягу, взуття, головних уборів, прикрас Покуття: структура, семантика, ареологія : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 2014. 20 с.
5. Гриценко П. Ю. Ареальне варіювання лексики : монографія. Київ : Наук. думка, 1990. 272 с.
6. Дроздовський В. П. Українські говори Бессарабського Примор'я : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1962. 27 с.

7. Колесников А. О. Українські південнобессарабські говірки з різнотипною діалектною основою (морфологічна система). *Лінгвістика*. 2012. № 2. С. 94 – 102.
8. Клименко Н. Б. Основні тенденції членування східностепових говірок Донеччини за даними лексики одягу. *Діалекти в синхронії та діахронії: загальнослов'янський контекст*. Київ, 2014. 524 с.
9. Новицька О. Загальні назви одягу в говірках Підгаєччини Тернопільської області. *Лінгвостилістичні студії*. 2019. Вип. 10. С. 125-134.
10. Словник української мови : у 11 т. / Київ: Наук. думка, 1970 –1980.

References

1. Berezovska, H. H. (2016), *Clothes nominations derived from proper nouns in Eastern Podillya dialects [Nominatsii odiahu, utvoreni vid vlasnykh nazv, u hovirkakh Skhidnoho Podillia]*, *Filolohichniy chasopys*, № 2 (8), pp. 9-17.
2. Berezovska, H. H. (2011), *Structural arrangements of the names of clothes and adornments in the dialects of Eastern Podillya : author's thesis [Strukturna orhanizatsiia ta heohrafiia nazv odiahu i prykas u skhidnopodilskykh hovirkakh : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk]*, Kyiv, 20 p.
3. Bober, T. V. (2019), *Vocabulary of clothes, footwear and accessories as an object of scientific study [Leksyka odiahu, vzuttia ta prykas yak ob'iekt naukovooho vyychennia]*, *Movoznavchyi visnyk*, Vol. 27, pp. 109-116.
4. Havadzyn, O. Ya. (2014), *Names of clothes, footwear, hats, decorations Pocuttya: structure, semantics, and areals: author's thesis [Nazvy odiahu, vzuttia, holovnykh uboriv, prykas Pokuttia: struktura, semantyka, areolohiia : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk]*, Ivano-Frankivsk, 20 p.
5. Hrytsenko, P. Yu. (1990), *Areal variation of vocabulary : monograph [Arealne variuvannia leksyky: monohrafiia]*, Nauk. dumka, Kyiv, 272 p.
6. Drozdovskyi, V. P. (1962), *Ukrainian dialects of the Bessarabian Primorye : author's thesis [Ukrainski hovory Bessarabskoho Prymoria : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk]*, Kyiv, 27 p.
7. Kolesnykov, A. O. (2012), *Ukrainian South Bessarabian dialects with different dialect bases (morphological system) [Ukrainski pivdennobessarabski hovirky z riznotypnoiu dialektnoiu osnovoju (morfolohichna systema)]*, *Linhvistyka*, № 2, pp. 94-102.
8. Klymenko, N. B. (2014), *The main trends in the division of the eastern steppe dialects of Donetsk region according to the vocabulary of clothing [Osnovni tendentsii chlenuvannia skhidnostepovykh hovirok Donechchyny za danymy leksyky odiahu]*, *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: zahalnoslov'ianskyi kontekst*, Kyiv, 524 p.
9. Novitska, O. (2019), *Clothes vocabulary in the subdialects of Pidhaytsi district of Ternopil region [Zahalni nazvy odiahu v hovirkakh Pidhaiechchyny Ternopilskoi oblasti]*, *Linhvostylistychni studii*, Vol. 10, pp. 125-134.
10. (1970-1980), *Dictionary of the Ukrainian language [Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t.]*, Nauk. dumka, Kyiv.

А. П. Романченко,

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра украинского языка;*

В. А. Каназирская,

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра украинского языка;*

СУБДИАЛЕКТНАЯ ЛЕКСИКА ЮЖНОЙ БЕССАРАБИИ И СОВРЕМЕННЫЙ УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ

В статье осуществлен сравнительный анализ диалектной лексики говора с. Плахтеевка Саратовского района Одесской области и современного украинского языка, проведено параллели как на фонетическом, так и на лексическом уровнях. Определены различия субдиалектной лексики и литературной нормы.

Ключевые слова: говор, диалект, современный украинский язык, номинация, одежда, аксессуар.

A. P. Romanchenko,

*Odesa National I. I. Mechnikov University,
Department of Ukrainian Language;*

V. A. Kanazirska,

*Odesa National I. I. Mechnikov University,
Department of Ukrainian Language*

COLLOQUIAL VOCABULARY OF SOUTHERN BESSARABIA AND MODERN UKRAINIAN LANGUAGE: A COMPARATIVE ASPECT

The study of the dialectal vocabulary of the southern regions of the Dniester and the Danube is still relevant for modern dialectology. This territory is an area of late formation with complex multidirectional and different-time interdialectal and interlingual interactions. **The purpose** of this article is to compare the names of clothes in the dialect of the village Plakhtiivka (Odessa region) and the nationwide Ukrainian language. **The object** of research is dialectal names of clothes, and **the subject** is phonetic and semantic aspects of the specified vocabulary.

A descriptive method (to characterize the names of clothes), component analysis (to establish the semantics of the studied vocabulary) and comparative method (to identify common and different in dialect and modern Ukrainian language) were used in the process of studying colloquial vocabulary. **The source base of the study** contains field recordings of colloquial speech, made on a special questionnaire. **The theoretical value** of the obtained results lies in the systematization of common and different in phonetic and semantic aspects, and the **practical value** - in the potential use of the results in classes on dialectology and lexicology and in lexicographic practice.

The study describes lexical items of four lexical and semantic groups: "Names of men's clothing", "Names of women's clothing", "Names of men's accessories" and "Names of women's accessories". In a comparative aspect 18 lexical items are considered. At the phonetic and lexical levels a significant number of lexical items different from the modern Ukrainian language have been found. Most of the meanings of the analyzed lexical items coincide with those recorded in the nationwide language. However, there are some differences that constitute the specifics of the dialect. The considered colloquial vocabulary is valuable for enriching the empirical base of Ukrainian dialectology and preserving dialect names in the annals of the Ukrainian language.

Key words: colloquial vocabulary, dialect, modern Ukrainian language, nomination, clothes, accessory.